21/12/2022

Έθιμα του Δωδεκαημέρου στην Κύπρο (ΦΩΤΟ)

/ Παράδοση

Η Κύπρος,
της ελιάς, της λεμονιάς,
της πορτοκαλιάς
σου εύχεται
Καλά Χριστούγεννα.

Η Ομάδα Συμπαραγωγών η οποία απαρτίζεται από το Γραφείον Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Κύπρου, την Αστυνομία Κύπρου-Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών, το Φιλανθρωπικό Ίδρυμα HELP2LIVE και το Γραφείο ΜΕΘΕΞΙΣ διακονία πολιτισμού και με υποστηρικτή τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, έχουν προβεί στην έκδοση του Καταλόγου «Έθιμα του Δωδεκαημέρου στην Κύπρο» και του Τετραδίου Ζωγραφικής «Εικονίζω τα Δωδεκαήμερα».

Οι δύο εκδόσεις έχουν παραχθεί μέσα στα πλαίσια της διοργάνωσης της Έκθεσης *«Έθιμα του Δωδεκαημέρου στην Κύπρο»*. Η πρώτη αποτελεί τον Συνοδευτικό Κατάλογο της Έκθεσης και η δεύτερη , το Τετράδιο Ζωγραφικής για παιδιά, ένα επιμορφωτικό εργαλείο για τη διεξαγωγή εργαστηρίων αφήγησης και ζωγραφικής. Και τα δύο έντυπα διατίθενται δωρεάν στα πλαίσια της Έκθεσης και των εργαστηρίων.

Από το έντυπο αναφέρουμε τα εξής στοιχεία, όπως έχουν καταγραφεί και στην ιστοσελίδα της ***Εκκλησίας της Κύπρου***:

“Η Κύπρος είναι ένα όμορφο νησί που λικνίζεται στην αγκαλιά της Μεσογείου θάλασσας. Είναι ένας τόπος πλημμυρισμένος από φως. Και το φως αυτό πλημμυρίζει και τις ψυχές των κατοίκων του οι οποίοι πλάθουν τη ζωή τους με ένα τρόπο φωτεινό, χαροποιό, εορταστικό.

Έτσι εορτάζουν και τα Χριστούγεννα πολλά χρόνια τώρα, με όμορφες συνήθειες, έθιμα και παραδόσεις. Παραδόσεις που ακολουθούν το αστέρι της Γέννησης του Χριστού που φωτίζει το Σπήλαιο, την πάχνη των αλόγων όπου γεννιέται το θείο βρέφος. Μια Γέννηση η οποία φέρνει χαρά και αγαλλίαση σε όλη τη φύση και στους ανθρώπους.

Η Γέννηση του Χριστού στις 25 Δεκεμβρίου ανοίγει το Δωδεκαήμερο, που είναι οι δώδεκα ημέρες από τα Χριστούγεννα, την Πρωτοχρονιά ως την Εορτή των Θεοφανείων στις 6 Ιανουαρίου.Το Δωδεκαήμερο στην Κύπρο είναι μέρες χαρούμενες, μέρες φωτεινές που μοσχοβολούν από τα εορταστικά ζυμώματα και γλυκίσματα από ζάχαρη, μέλι, καρύδια, αρωματισμένα με φρέσκο πορτοκάλι, λεμόνι, κανέλλα, γαρύφαλλο, πασπαλισμένα με αγάπη.

Με κυρίαρχο γλυκό την πίττα του Αγίου Βασιλείου την οποία ακολουθεί το ωραίο έθιμο της να φέρει μέσα της ένα φλουρί και ο τυχερός ο οποίος θα το βρει θα είναι καλότυχος όλη τη νέα χρονιά.

Το Δωδεκαήμερο κλείνει με τη Βάφτιση του Χριστού και τον αγιασμό των υδάτων. Με τον αγιασμό αυτό και το φως της Βάφτισης καλαντίζουν τα σπίτια του οι Κύπριοι στις 6 Ιανουαρίου και εύχονται ο ένας στον άλλο «Χρόνια Πολλά», τρώγοντας ξεροτήγανα και αυτές τις μικρές φωτεινές μπαλίτσες τους λουκουμάδες. Τους ρίχουν και στην στέγη τους σπιτιού τους για να φάνε και τα κακά δαιμόνια και να φύγουν. Έτσι όπως το ζωγραφίζει και η γιαγιά Μαργαρίτα στο εξώφυλλο αυτού του τετραδίου ζωγραφικής, η οποία έζησε και γνώρισε πολλά … τόρησε με όμορφα , λαμπερά … τού.

… φηγηθούμε αυτές τις ιστορίες

ÈΘΙΜΑ ΤΟΥ ΔΩΔΕΚΑΗΜÈΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

"Καλήν εσπέραν άρχοντες, κι' αν είναι ο ορισμός σας Χριστού τη Θεία Γέννηση, να πω στο αρχοντικό σας".

ÈΘΙΜΑ ΤΟΥ ΔΩΔΕΚΑΗΜÈΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Κυπριακό γραμματόσημο με κλαδί ελιάς

Το κυπριακό και πρωτοχρονιάτικο [illegible] κλαδί ελιάς [illegible]. Το κλαδί, [illegible] με κλαδί ελιάς για [illegible] και χρόνια.

ΚΛΑΔΙΑ ΕΛΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΞΩΘΥΡΕΣ

Υπάρχει έθιμο στην Κύπρο την παραμονή της Πρωτοχρονιάς να στολίζουν μ' ένα κλαδί ελιάς τα παράθυρα και τις πόρτες, τα τραπέζια του σπιτιού. «Έτσι [illegible] τον χρόνον». Είναι γνωστό ότι από την αρχαία εποχή υπήρχε η πίστη ότι το κλαδί δέντρου, και ιδιαίτερα αειθαλούς, είχε ζωτική δύναμη μέσα του, που μπορούσε να τη μεταδώσει και στους ανθρώπους.

Θ.Κυπρή-Κ.Πρωτοπαπά «Παραδοσιακά [illegible] της Κύπρου» [illegible]
Έκδοση του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου,XVII. Λευκωσία 1997.

Σκίτσο: Κυπριακά [illegible], Άντης Ιωαννίδης - από αναμνηστική σειρά γραμματοσήμων.

Αρχείο ΚΟΤ

Φωτογραφία: Βασιλόπιτα από τον Καραβά, [illegible]

ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΗ ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ - «ΒΑΣΙΛΗ»

«Το πρώτο κομμάτι είναι του Χριστού, το δεύτερο του σπιτιού
ή του Άη Βασίλη και το τρίτο του φτωχού».
Ο τυχερός της καινούργιας χρονιάς είναι εκείνος που θα βρει το νόμισμα της πίτας.

Η καταγωγή της Πρωτοχρονιάτικης βασιλόπιτας πρέπει να αναζητηθεί στους εορταστικούς άρτους της αρχαιότητας, αλλά και στις «μελίτες» προσφορές των αρχαίων. Εκείνο που διαφοροποιεί, όμως το έθιμο της Βασιλόπιτας είναι η ιδέα της ευετηρίας μας και συνηθίζομε να την κόβουμε είτε την παραμονή είτε την πρώτη ημέρα του χρόνου. Είναι ο γλυκός άρτος που θα ενισχύσει τις δυνάμεις της φύσης και θα φέρει υγεία και ευτυχία στην οικογένεια. Δεν χωρεί όμως αμφιβολία ότι η σημερινή βασιλόπιτα λόγω και της ηχητικής ομοιότητας, συνδέεται άρρηκτα με τον Άγιο που η Ορθόδοξη Εκκλησία τιμά κατά την πρώτη μέρα του χρόνου, τον Άγιο Βασίλειο, Επίσκοπο Καισαρείας.

Νίκος και Μαρία Ψιλάκη «Το Ψωμί των Ελλήνων και τα γλυκίσματα της λαϊκής μας παράδοσης»,
εκδόσεις Καρμάνωρ, Ηράκλειο 2001.

ΑΓΙΕ ΒΑΣΙΛΗ, ΒΑΣΙΛΙΑ

κάψιμο φύλλου ελιάς στη τσιμπιά

«Άη Βασίλη Βασιλιά
τζαι Πρωτοδιοντριώτη
που πήες πάρα που περνάς,
έβρε τζαι φανέρωσε
αν μ' αγαπά τζ'η...»

Φωτογραφίες: Τσιμπιά, Φιθκιώτικο Υφαντό, Τσάρες - Αρχείο ΚΟΤ
Σκίτσα: Κυπριακά [illegible], Άντης Ιωαννίδης,
από αναμνηστική σειρά γραμματοσήμων.

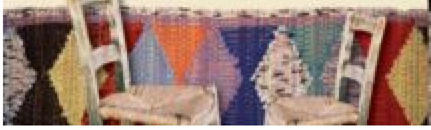

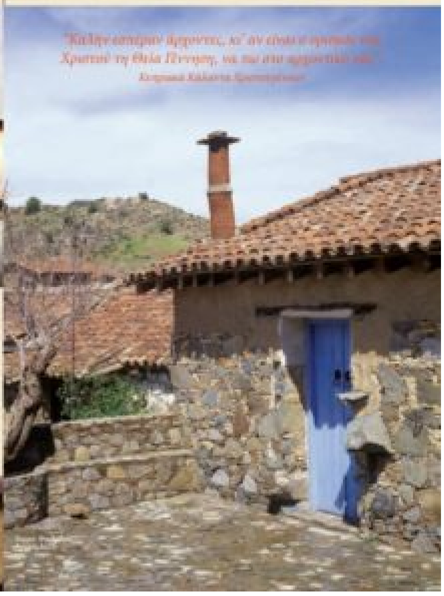

"Καλήν εσπέραν άρχοντες, κι' αν είναι ο ορισμός σας
Χριστού τη Θεία Γέννηση, να πω στο αρχοντικό σας."
Κυπριακά Κάλαντα Χριστουγέννων

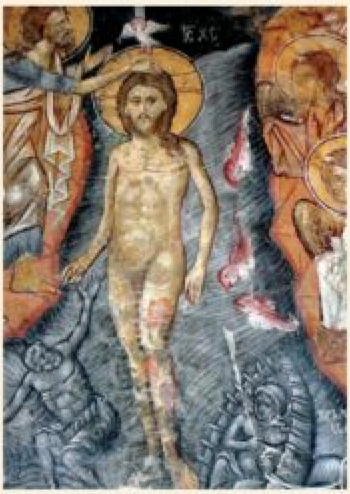

[illegible]

ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ - ΒΑΠΤΙΣΗ ΚΥΡΙΟΥ

"Εν Ιορδάνη βαπτιζομένου Σου Κύριε..."

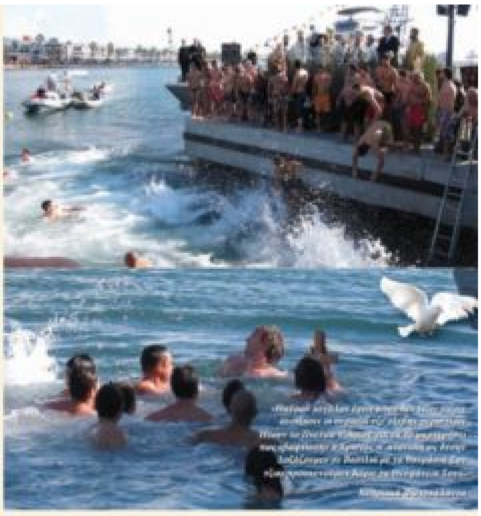

ΚΑΘΑΓΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ-Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Η Κύπρος,
της ελιάς, της λεμονιάς,
της πορτοκαλιάς
σου εύχεται
Καλά Χριστούγεννα.

[illegible]